

Iracionalita a kritické myšlení

Pavel Ševčík

KARIM FN Ostrava a LF Ostravské univerzity

Střet zájmů generací?

- Pravděpodobně ano
- Osmé decenium, z čehož plyne:
 - Mohl bych se hodit jen k jedné činnosti
 - Určité životní zkušenosti = konzervatismus
 - Realističtější ? pohled na budoucnost
 - Zhoršená adaptabilita, a k tomu:
 - Chýlí se k závěru mé profesionální působení, tudíž z logiky věci před vámi stojí **nepřizpůsobivý senior** postupně bilancující

Poslední období – jiná témata

- 2012 Přejít z intenzivní péče na paliativní – EOLD
- 2013 Spokojenost anesteziologů
- 2014 Stárnoucí anesteziolog
- 2014 Záludnosti extrémních výšek
- 2015 Vzdělávání v intenzivní medicíně
- 2016 Motivace anesteziologů aneb jak nevyhořet
- 2017 Eutanazie a vztah našeho oboru k ní
- 2019 Báječná léta s alkoholem v intenzivní medicíně
- 2021 Co nás (ne)naučil COVID
- 2022 O čem přemýšlím, když přemýšlím o COVIDu
- 2023 Bolest a hedonistická společnost
- 2023 Obžerství – 7. hřích nebo do očí bijící epidemie?
- 2024 Tucet nevyžádaných rad mladým intenzivistům
- Přes 20 let – geografické přednášky

Co mě vedlo k dnešnímu tématu

- COVID a přístup části občanů a společnosti
 - Obžerství a přístup (části) občanů a společnosti
 - Exponenciálně rostoucí devastace prostředí,
v němž žijeme:
 - Devastace přírody, klimatu
 - Devastace společnosti, vztahů
 - Válečné konflikty
- a zejména
- **Vážná obava, že iracionalita vítězí a nakonec zvítězí na celé čáře**

Iracionální zpochybňování?

- Očkování – dosud zachránilo > 400 mil životů
- Očkování proti COVIDu > 20 mil životů
- Ochrana zdrojů pitné vody, kanalizace, deratizace, boj proti komárům..., ústenky zachránily neschůdně životů
- Je popírání těchto opatření iracionální nebo je projevem kritického myšlení, které vidí dále a činí tak v obraně před přelidněním planety?
- Nicméně za přelidněním musíme vidět ještě více nebývalý rozvoj produkce potravin a nebývalou dostupnost zdrojů energie.
- Oboje iracionálně devastuje prostředí.

Přelidnění

- Za 70 let se počet lidí na Zemi ztrojnásobil
- Z cca 2,7 mld v r. 1953 na cca 8,1 mld v r. 2023
- Za 25 let (1992 – 2017):
 - nárůst hospodářského zvířectva o 20,5%,
 - pokles volně žijících obratlovců o 29%
- Biomasa savců na Zemi:
- 98,5% – lidé + hospodářská zvířata
- 1,5% – volně žijící druhy savců

Růst a Pokrok

- Rostoucí produkce potravin
- Rostoucí využívání energetických zdrojů
- Sofistikovaná dělba práce
- Hygiena a epidemiologie
umožnily růst populace jednoho druhu, který se vymknul jakékoli kontrole.
- To vše ve znamení pokroku.
- „Pokrok nezastavíš.“
- Obávám se, že se zastaví sám.

Růst

„I to největší moře má své břehy.
Bezbřehá je pouze lidská hloupost.“

Konfucius (551-479 př.n.l.)

Růst

„To, že na naší omezené planetě je možný neomezený růst, si může myslet pouze blázen.

Nebo ekonom.“

???

Dodávám:

Nebo vyznavač bezbřehé svobody
bez odpovědnosti

Ohrožení budoucnosti

Rozvinutý svět:

Overconsumption

Přežranost

+ nehorázné Plýtvání vším

Nenažranost

Rozvojový svět:

Overpopulation

Přelidnění

Plytvání

- Lidskými životy
- Lidskou prací
- Přírodními zdroji
- Vodou
- Elektrickou energií
- Pohonnými hmotami
- Teplem
- Světlem
- Informacemi
- Slovy
- Potravinami
- Zdravotní péčí
- Léky
- Plasty
- atd. atd.

Rozdíly mezi člověkem a husou

Je vlastností živočišných druhů, že jejich přemnožení vede ke zničení ekosystému, jehož byly původně organickou součástí.

Naše lidství se vyčerpává stavěním hnízd a obstaráváním potravy – a proto pak chceme stále větší hnízda a stále více potravy, až celou planetu zplundrujeme i přes záplavu technokratických opatření.

Jen tehdy, když snížíme důležitost hnízd a potravy, nezničíme si pod nohama jedinou planetu, kterou máme k dispozici.

Západní svět stojí před otázkou, kterou si dosud vážně nepoložil: jak vysvobodit veřejnou sféru z nadvlády subhumánního, aniž bychom upadli do nesvobody či náboženských válek?

Potřeby versus Chamtivost

- Planeta je schopna uspokojovat potřeby každého člověka ale ne jeho chamtivost („need/greed“).

Tändzin Gjamccho, 14. dalajláma

- Je to, jako kdybychom pohlíželi stejně na růst embrya v děloze a na bujení nádoru.
- Až budoucí generace uvidí, čemu jsme dali přednost, a podle toho nás budou soudit.

Andri Snaer Magnason: O času a vodě (Um tímánn og vatnið), 2019

Iracionalita

- Nerozumnost, nepochopitelnost rozumem, logikou
Slovník cizích slov, 2023
- Opak racionality = absence rozumu, logiky, myšlení
- Iracionalita nerespektuje fakta, kauzalitu
- Nezdůvodňuje metody a cíle
- Nesleduje smysl ani užitečnost věcí
- Často jednání mylné, chybné, rozporné, neúčelné
- Ale pozor!: Patří sem i sexualita, široká oblast emocí, sféra umění
- Zvláštním iracionálním fenoménem je víra
- Jednak ve smyslu náboženském, duchovním
- Jednak ve smyslu jakéhokoli přesvědčení nebo tvrzení nepodloženého fakty či důkazy

Kritické myšlení

- Znamená schopnost:
 - Nepodléhat prvnímu dojmu, obecnému mínění nebo naléhavosti daného sdělení
 - Naivně nepřebírat tradované názory
 - Dokázat zaujmout odstup a připustit odlišný pohled
 - Vytvořit si vlastní názor na základě vědomostí a zkušeností jak vlastních, tak i jiných kvalifikovaných o.
 - To vše vlastním rozumem

Wikipedia 2024

- „Neboj se užívat vlastního rozumu.“

Immanuel Kant (1724-1804)

- Podle čeho se lidé vlastně rozhodují, když ne rozumem?

Daniel Kahneman: Myšlení rychlé a pomalé

Kritické myšlení

- Pečlivé a uvážené rozhodnutí o tom, zda nějaké tvrzení přijmeme, odmítneme nebo zda se úsudku o něm zřekneme
- Zároveň rozhoduje o stupni jistoty, s níž k těmto závěrům dospíváme
- Nejde jen o získávání a uchovávání informací
- Kritickým se myšlení stává až ve chvíli, kdy je užíváme
- Neužívat KM znamená podobat se automatické pračce

František Koukolík (*1941)

- Kritické myšlení je opakem myšlení mystického

Příklady (i)racionality – maso

- Chov dobytka zabírá 83% veškeré zemědělské půdy
- Vytváří jen 18% přísunu kalorií
- Hospodářs. zvířata přemění na maso a mléko jen 10% energie, kterou pozřou. 1 kg hovězího = 30 kg zdrojů
- **Kompletní přechod na rostlinnou stravu by snížil potřebu zemědělské půdy o tři čtvrtiny**
- Snížení živočišné výroby o 80-90% by uvolnilo čtvrtinu USA pro jiné využití
- Globální změna jídelníčku by znamenala
 - Velký příspěvek k uchování šance na stabilní klima
 - Návrat pralesů, stepí a velkých býložravců i k nám
 - Bylo by možné s přehledem všechny uživit a vrátit 50% souše přírodě**

Příklad – oděvní průmysl

- Každý rok se na světě vyrobí >50 mil tun textil. vláken
- Brzy se $\frac{3}{4}$ z nich skládkují nebo spálí
- Většina vyr. kapacit: Asie – Čína, Vietnam, Indie, Tur.
- Celý proces = 3-10% globálních emisí skleníkov. plynů
- Textil průmysl spotřebuje ~90 bilionů l vody / rok
- Vyprodukuje 100 bil kg odpadů vč. um. barviv, těžkých kovů, mikroplastů, zpomalovačů hoření, formaldehydu
- Dnes – 100-150 mld ks oděvů ročně
- **Extrémně plýtvavá povaha průmyslu** založená na vyr. materiálů z prvotních zdrojů a jejich rychlém vyřazení
- Klíčová role – móda a rychlá móda – **(ultra)fast fashion**
- ø pozemšťan – 17 ks oděvů / r., ø Američan >50 ks / r.

SAKO
☎ 548 138 315

SAKO
☎ 548 138 315

SAKO
☎ 548 138 315

OCEAN48.CZ
OCEAN48.CZ

SAKO
☎ 548 138 315

CANNOLI SICILIANI ARTIGIANALI
Mio
SEMI-ARABICHI PER BOLLICICCIA
Distribuito da:
PRODOTTO IN ITALIA
CENTRO LOGISTICO - SPINA INDUSTRIALE 1a Fase
Viale C. D. C. 18 - 50028 Spina (PI) - Italia
Tel. 0577 447700

Sistema
25

Do toho přichází titulek

Česko čeká nový boom
nákupních parků,
zasáhne i malé obce

Filip Horáček, Seznam Zprávy, 16.4.2024

Musíme ubrat ze záchrany planety

Zelený trend v Evropě se zpříbržďuje, říká ministr pro evropské záležitosti **Martin Dvořák**. Podle něj je sice třeba zachránit planetu, ale zároveň zachovat konkurenceschopnost průmyslu a určitý životní standard.

MARK HUDEMA

PRAHA Ministr Martin Dvořák (STAN) připouští, že možná dojde i k posunutí termínu, do kdy chce Evropská unie dosáhnout uhlíkové neutrality. Tedy oddálení doby, kdy Evropa fakticky ukončí vypouštění plynů způsobujících oteplování planety do ovzduší.

LN V posledních týdnech Evropu zasáhly protesty zemědělců. Vadí jim, že i na ně dopadá, byť se jich zatím přímo netýká, naplňování cílů evropské Zelené dohody, tedy snaha omezit změny klimatu. Má se vyhovět jejich požadavkům?

Není to problém jenom zemědělců. Co se týče Zelené dohody či Green Dealu, problém je ještě akutnější v automobilovém průmyslu a v řadě dalších oblastí. Je evidentní, že hodně prozelený trend se pomalinku zpříbržďuje a velmi pravděpodobně v novém Evropském parlamentu bude zpříbržďování ještě viditelnější. Na jedné straně je potřeba zachránit planetu, kterou chceme předat dětem a vnoučatům v obyvatelném stavu, na druhé straně je tu schopnost evropských firem a producentů konkurovat na světovém

To jsem úplně neřekl. Ale můžeme si vybrat, jestli na tom kterém místě bude pole, jež bude většinu roku zelené, anebo jestli tam bude stát betonová krabice, kde se budou skladovat výrobky na prodej v Amazonu.

LN Nedáváme ale zemědělcům trochu moc? Dotace do zemědělství tvoří přes 30 procent unijního rozpočtu plus jsou tu národní dotace.

To je politické rozhodnutí – Evropa je silně ovlivňovaná zemědělskými politikami, zejména protože velké země mají velké farmáře, velké zemědělce a snaží se je udržet při životě. A znovu můžu jenom opakovat, že jestli mají hodně nebo málo na dotacích, je věc, kterou si netroufám posoudit. Beru to jako fakt, a dokonce беру i jako oprávněný protest zemědělců, o kterém si myslím, že dojde naplnění. Snažíme se jim ubrat byrokracii, administrativu, která je spojená s dotacemi. Na to si zemědělci a farmáři stěžují zcela oprávněně.

LN A pokud jde třeba o standardy ekologického zemědělství, ochrana krajiny by se měla rozvolnit ještě víc, než se to stalo nedávno? Horší příroda, horší potraviny a více peněz pro zemědělce?

Není to tak, že bychom sypali peníze do zemědělství pro to, aby mohlo vyrábět horší produkty. Zemědělci protestují proti tomu, kolik půdy se nechává ladem. Dostali dočasnou úlevu v lednu od ministerstva zemědělství na základě unijních předpisů a teď by tam na těch polích mohly být louky a stroměčky. Však i louky musí občas někdo posekat. Netěší mě ale, jakou rychlostí ztrácíme zeměděl-

Green Deal není jen zlo. Jde o opatření, které jednou přinese zisk, říká Martin Dvořák. FOTO MAFA - ANNA BOHÁČOVÁ

omezili, protože už dneska je spo-

ce, včetně zemědělců, přistoupí na

a bavíme se tam také o Ukrajině. Nějakou dobu trvá připravit pod-

politiky to je. Není to klasická zahraniční politika, není to bilaterální diplomacie mezi státy, není to ani jen domácí politika.

LN Opravdu si to ale uvědomuje tahle vláda, kde nejsilnější vládní strana ODS se sama označuje za eurorealistickou a cítí k Unii určitou skepsi?

Měli bychom si na férovku říct, že největší vládní strana ODS má 34 poslanců a druhá největší vládní strana, tedy Starostové, má 33 poslanců, takže poměřovat si svaly v tomto případě není asi to podstatné. Zásadním tmelem vlády byla snaha nepřipustit další agrofertizaci naší země a propadání se do populismu, který bezbřehým způsobem rozhazoval peníze, takže hrozil náraz do dluhové brzdy, což je poslední krok před kolapsem ekonomiky. To se podařilo splnit. Navíc se objevily krize, dozníval covid, a pak přišla agrese Ruska proti Ukrajině, energetická krize, půl milionu migrantů z Ukrajiny, byla tu spousta nálehavých úkolů, takže další věci musely stranou. Vzniklo zlaté pravidlo, že pokud na něčem není shoda všech pěti koaličních stran, tak to teď nebudeme řešit.

LN Schodek rozpočtu je ale stále obří, loni byl třetí nejvyšší v historii. A co si představujete pod pojmem deagrofertizace?

Schodek je výrazně nižší, než byl, když jsme nastupovali. Když máte tak obrovské množství mandatorních a kvazimandatorních výdajů, se kterými nejde pohnout, je obtížné začít šlapat na brzdu. Navíc to přináší značné politické ztráty a přes to jsme se odhodlali to udělat. Myslím si, že schodek 288 miliard byl maximum možného. Vláda mohla spouštět víc, ale je otázka, kolik lidí by-

Rezignace

- Politiků
 - Tuší/vědí, že to je neřešitelný problém
 - Podřezali by si vlastní existenci

- Občanů a společnosti
 - Bližší košile než kabát
 - Přijde to za dlouho, netýká se nás to

Vrah ze školy měl zbraně na úvěr

David K. za výzbroj utratil přes 250 tisíc

Karel Hruběš
reportér MF DNES

➤ Pokračování ze str. 1

Za zbraně, munici, tlumiče a další doplňky měl David K. utratit podle zdrojů MF DNES částku přes čtvrt milionu korun.

Policie má k případu uvolnit nové informace příští týden.

Do té doby vyšetřovatelé mimo jiné vyslyší svědky a vyhodnotí stopy nalezené v domě, kde David K. bydlel.

Souběžně probíhá také analýza policejního zásahu z 21. prosince.

Jisté je, že David K. byl tehdy podle všeho připraven zabít o poznání déle, než mu policisté svým vniknutím do budovy na Palachově náměstí v Praze dovolili.

Přinesl si totiž kufr, ve kterém byly velkokapacitní zásobníky a ke kterému se během útoku vracel.

O velkém množství munice na místě ostatně mluvil i policejní prezident Martin Vondrášek. „Osobně jsem mohl vidět obrovský arzenál

střeliva a zbraní přímo v budově. Nebyť rychlého zákroku policie, tak by oběti bylo uvnitř objektu násobně více,“ řekl Vondrášek krátce po události.

Podle jednoho ze zdrojů redakce zřejmě David K. zjistil, že se policisté pohybují uvnitř školy. K zásobám munice se proto už nevrátil a vyšel na střechu budovy, kde pokračoval ve střelbě z pušky.

Připraven na dlouhý boj

Podle informací, které uveřejnil web Seznam Zprávy, však měl k dispozici i prostředky sloužící k zbarikádování vstupů do místností. Není tak vyloučeno, že měl

AR-15
samonabíjecí útočná puška, kterou zřejmě střelil David K.

2x foto: Shutterstock

“

Měl velice kvalitní vybavení. Bylo vidět, že ho střelctví zajímá.

“

sic, však vlastní více než jednu zbraň. Prostá rovnice, že čím více zbraní člověk má, tím je nebezpečnější pro své okolí, neplatí. Podle expertů by do budoucna mělo daleko lépe fungovat propojení různých databází. A to jak informací lékařského charakteru – tedy že daný člověk s duševními problémy vlastní zbraň – tak bezpečnostního.

Skorpion
ve výzbroji měl střelec i samopal české výroby.

Podle expertů by do budoucna mělo daleko lépe fungovat propojení různých databází. A to jak informací lékařského charakteru – tedy že daný člověk s duševními problémy vlastní zbraň – tak bezpečnostního.

v plánu delší souboj s policisty. Události na filozofické fakultě se zabývá také GIBS, která prověřuje možná pochybení policie.

Podle zdrojů, se kterými MF DNES v uplynulých týdnech hovořila, bylo z pohledu samotných policistů největší chybou, že nákup takového množství munice a zbraní v krátkém časovém sledu nepřivedl k Davidovi K. něčí pozornost.

„Prověříme, zda šlo o selhání systému, nebo jednotlivce,“ uvedl k tomu šéf pražské policie Petr Matějček.

Většina majitelů zbrojních průkazů, kterých je v Česku přes tři sta ti-

Další příklad

- „Vyšlo mi, že na jednoho řemeslníka, 3 zubaře a 5 zdravotních sester připadá asi tak 480 mentorů a 960 koučů.“

Denisa Prošková, Ona Dnes, říjen 2023

- V ČR se narodí cca 110 tis osob ročně
- V ČR promuje na VŠ cca 60 tis osob ročně
- Z VŠ elitních se staly VŠ masové
- Nedivme se pak 4denním pracovním týdnům
- Samý náčelník, žádný Indián (původní obyvatel)
- Nějak se nám nedostává řemeslníků, sester...
- Zato ajťáků, blogerů, influencerů, sexuálních a vztahových koučků... máme hodně

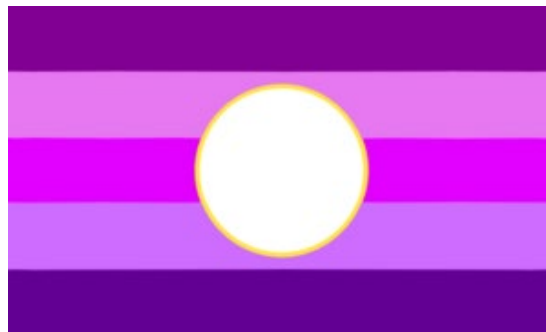
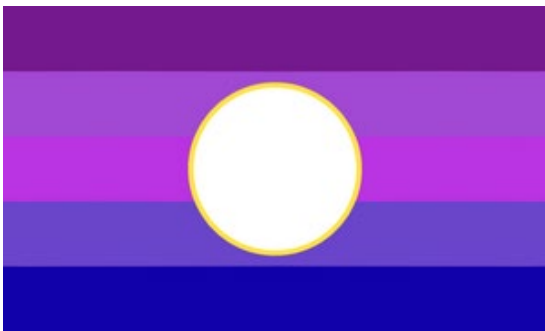
Máte hodně vzdělaných lidí,
ale velmi málo těch,
které byznys a ekonomika
potřebují.

Tomasz Wiatrak, bývalý ředitel Orlen Unipetrol, Seznam Zprávy, 15.8.2024

Tzv. nová povolání - příklady

- Vztahový kouč
- Sexuální koučka
- Developer
- Performerka
- Lobbista
- (Top)modelka
- Celebrita
- Influencer
- Kreativec
- Promotér
- Manažer
- (S)expert
- Analytik

AMAB (DMAB)

AFAB (DFAB)

Fast Food
Fast Fashion
Fast Gender

AMAB

Tři fráze

- Měnicí se podmínky na Zemi jsou manažery označovány za:
- Výzvu – **Challenge** a Příležitost – **Opportunity**
- **Ale nikdo nehovoří o snižování spotřeby, omezování růstu**
- To by přece byla svatokrádež!
- Místo toho se zvyšují nároky všech na všechno
- Nároková společnost je cestou do pekel
- Je to společnost orientovaná bezvýhradně na růst a tudíž na spotřebu – **Overconsumption**
- To vše s plnými ústy Udržitelnosti – **Sustainability**
- Současná společnost je tak komplexně a komplikovaně organizovaná, že se nikomu nechce o snižování růstu a omezování čehokoli vůbec uvažovat
- Vedlo by to k nepředstavitelným sociálním dopadům
- Takže k nim budeme donuceni o něco později silami, které si vůbec nedovedeme představit, natožpak kontrolovat
- Společnost to nezvládne kočírovat a už vůbec ne ukočírovat

Skoro třetina elektřiny na světě byla loni zelená

- Obnovitelné zdroje v r. 2023 – 30,3% veškeré světové elektřiny
- = nárůst o 0,9% oproti r. 2022 (slunce a vítr)
- Vodní elektrárny – pokles související se suchem v Číně a jinde
- Uhelné elektrárny – nárůst o 0,8% - Čína, Indie, Viet., Mexiko
- Svět. poptávka po elektřině vzrostla v r. 23 na rekordní úroveň
- Tj. nárůst o 627 teraWh = spotřeba celé Kanady
- Hlavní důvody zvýšené poptávky po elektřině:
 - elektromobily
 - tepelná čerpadla
 - elektrolyzéry
 - klimatizace
 - datová centra

Již staří Sumerové

- „V každé době byli hlasatelé apokalyptických vizí“
- „Jsou zaznamenány i klínovým písmem sumerským“
- Sumer zanikl (Akkadové), a po něm i:
- Starověký Egypt (několikero vlivů)
- Chetitská říše (Mořské národy)
- Mykény (Mořské národy)
- Starořecká civilizace (několikero vlivů)
- Řím (germánské kmeny)
- Rozvrácení Číny (Čingischán)
- Byzanc (Turci)
- Atd.
- Vždy to vedlo k regresi, nikoli však k tak globálnímu rozvratu, k jakému spěje společnost dnes
- Nikdy také nebyl k dispozici tak ničivý potenciál, jako dnes = ničení životního a sociálního prostředí + zbraně

Nepřehledné bludiště

- Většina historie homo sapiens (cca 250 tis let) – ve znamení lokální nestability a globální stability
- Dnes je dynamika opačná – známé každodenní stereotypy se odehrávají na pozadí neustále se proměňující nadstavby
- Děti učí své (pra)rodiče, jak používat technologie, nikoli naopak
- Žijeme v obráceném světě lokální stability a globální nestability
- Lidský mozek se nevyvinul k tomu, aby dokázal pochopit tak složitou realitu, ale k tomu, aby rozpoznával přímočaré vzorce příčin a následků v jednodušším světě
- Naše inteligence se nehodí pro moderní život společnosti sestávající z 8 mld lidí, jež je příliš složitá, než abychom jí dokázali plně porozumět.

Brian Klaas – Shoda okolností: Náhoda, chaos a proč záleží na všem, co děláme. Scribner, 2024

Iracionálnita ve veřejném prostoru

- Pamatujete si, jak jsme si v časech před internetem mysleli, že za lidskou hloupost může nedostatek informací? Tak v tom to nebylo.

Milan Lasica (1940-2021)

- Přirozenou nevýhodou demokracie je, že těm, kdo to s ní myslí poctivě, nesmírně svazuje ruce, zatím co těm, kteří ji neberou vážně, umožňuje téměř vše.

Václav Havel (1936-2011)

- Neumožňovat extremistům, demagogům či manipulátorům využívat auru institucí, které mají proti extremismu, demagogii a manipulacím stát, není žádné omezování svobody slova. Konspirátoři mohou psát, publikovat a pořádat akce, jak chtějí. Není ale žádný důvod jim na stříbrném podnose servírovat iluzi relevance a důvěryhodnosti.

Jan Moláček (*1972)

Osm smrtelných hříchů

1. Přelidnění země vyvolávající agresí
2. Pustošení přírodního prostředí – mizí úcta a respekt vůči kráse a velikosti vůbec
3. Závod člověka se sebou samým – lidé jsou slepí ke skutečným hodnotám, okrádají se o čas k zamyšlení
4. Mizení silných citů a prožitků, které se rozplývají do pouhých oscilací nudy
5. Genetický úpadek, který oslabuje přirozený cit pro dobro, zlo a spravedlnost
6. Rozchod s tradicí, který vede k neporozumění až nenávisti mladší generace ke starší
7. Rostoucí poddajnost lidstva vůči doktrínám, která člověka okrádá o individualitu
8. Vyzbrojení lidstva jadernými zbraněmi

(Ne)viditelné ruce a proklatě viditelné dopady

- (Ne)viditelná ruka přírodního výběru
 - miliardy let
 - komplexní předivo zpětnovazebních pojistek
- (Ne)viditelná ruka trhu
 - tisíce let
 - jeden druh se zpětným vazbám zcela vymknul
 - drancuje fungující zpětné vazby budované miliardy let
- **Ruka trhu totálně drtí ruku přírodního výběru**

(I)racionalita v průběhu času

- Před 4,5 mld let – vznik Země
- Před 3,8 mld let – vznik života na Zemi
- Před 0,8 mld let – vícebuněčné organismy
- Před 8 mil lety – první hominidé
- Před 250 tis lety – homo sapiens
- Teprve někdy před 1 mil až 250 tis lety začal hominid / člověk postupně také přemýšlet.
- Cca 1000-krát, tedy o 3 řády déle, trvá iracionální, instinktivní, pudové jednání
- Ne nadarmo se říká, že přemýšlení bolí.
- Nedivme se, že **iracionalita vítězí**. Na celé čáře.

Poznal jsem psy,
zejména štěňata,
kteří měli mentální reakce
skoro stejně tak pitomé
jako lidé

Robert Benchley (1869-1945)

Celé dějiny lidstva nejsou
vlastně ničím jiným,
než snůškou svědectví
o sobeckém, nesmyslném a
brutálním tmářství,
v němž se jen sporadicky
mihne záblesk zdravého rozumu

Richard Gordon: Podivuhodné dějiny lékařství. Melantrich, 1995

Z tisíce lidí
dokáže snad sto myslet tak,
že si zaslouhují jméno člověk

Mika Waltari: Temný anděl, 1951

Člověk je stvořen
z pokřiveného dřeva

Immanuel Kant (1724-1804)

Pojmy nevíтанé a vysmíváné

- uvědomělost
- odpovědnost
- povinnost
- společenský zájem
- solidarita
- vzájemná **důvěra**
- (sebe)kázeň, disciplína
- odříkání
- trpělivost
- svědomitost
- **pokora**
- **skromnost**
- náhled na situaci
- pravda, pravdivost
- **kritické myšlení**

Místo toho

- právo na cokoli
- nárok na všechno
- vlastní zájmy
- individualismus
- sobectví
- cynismus
- bezohlednost
- drzé čelo
- nesahejte na mé / naše pohodlí
- relativizace všeho
- záměny příčin za důsledky a důsledků za příčiny
- **popírání zdravého rozumu**

Dovětek

- Nejsem
ekologický fanatik
vegetarián
homofob
nositel apokalyptických vizí
- Přesto, že tak přednáška může vyznít
- Jsem
realista

Stůl, na němž se podává pravda,
má pevně stát na třech nohou:

- cítění

- rozumu

- vůli k morálnímu jednání.

Ty nohy by měly stále růst, aby
pravda nedlela v prachu.

Ján Zákopčaník (1958-2022)

Mente et Corde

ústřední motto LF UP Olomouc

Která bude a poslední?

9. 10. 11. 12. 1. 2.

5

4

3